Niepubliczny Żłobek „FANTAZJA”

ul. Jabłoniowa 27, 80-176 Gdańsk

PLAN
OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZO- EDUKACYJNY
NA ROK SZKOLNY 2025/2026

Spis treści:

1. Wstęp…….3
2. Uzasadnienie dla wprowadzenia planu opiekuńczo- wychowawczo-edukacyjnego w Niepublicznym Żłobku Fantazja w Gdańsku…….4
3. Cele pracy w Niepublicznym Żłobku Fantazja…….6
4. Organizacja żłobka……8
5. Formy pracy……..8
6. Metody opiekuńczo- wychowawczo- edukacyjne, standardy dotyczące pracy z dzieckiem w zakresie edukacji……..9
7. Ramowy harmonogram dnia……11
8. Wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności dla grupy oraz zainteresowania innymi……12
9. Wskazówki metodyczne dla personelu wspierające rozwój umiejętności porozumiewania się……..14
10. Aktywności wspierające rozwój umiejętności komunikacyjnych dzieci…….16
11. Aktywności umożliwiające dzieciom podejmowanie decyzji w sprawach ich dotyczących……..17
12. Wskazówki metodyczne oraz warunki umożliwiające dzieciom działanie twórcze i dostęp do wytworów kultury…….18
13. Działania personelu zachęcające do twórczej ekspresji poznawania kultury...19
14. Aktywności wspierające samodzielność dzieci……20
15. Wskazówki metodyczne dla personelu wspierające rozwój umiejętności porozumiewania się u dzieci ……22
16. Zadanie personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie….23
17. Celebrowanie świąt i innych uroczystości……
18. Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania doświadczenia otaczającego świata ……..25
19. Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego u dziecka rozwój gotowości i umiejętności poznawania się……27
20. Wskazówki metodyczne dla personelu wspierającego rozwój fizyczny dzieci……..33
21. Przykładowe planowane aktywności w żłobku……36
22. Wskazówki metodyczne oraz warunki umożliwiające dzieciom działanie twórcze i dostęp do wytworów kultury…….39
23. Indywidualny program pobytu dziecka o specjalnych potrzebach (IPP)……40

24. Procedura spóźnień w żłobku……...…44

Nazwa Instytucji:	Niepubliczny Żłobek Fantazja	
Organ prowadzący:	Edyta Romanowska	
Numer wpisu do rejestru:	Nr 10/2012 z dnia 16.11.2012r.	
Struktura i lokalizacja	ul. Jabłoniowa 27 80-176 Gdańsk	
	Liczba miejsc:	50
	Grupy wiekowe:	I grupa – 25 dzieci rocznik 2023/2024/2025 II grupa – 25 dzieci Rocznik 2023/2024
Przestrzeń zewnętrzna	Parking, plac zabaw	
Dyrektor: **Wicedyrektor:**	Edyta Romanowska Joanna Pietrzak	
Kontakt:	sekretariat@zlobekfantazja.pl 790 503 790	

1.WSTĘP

Niepubliczny Żłobek Fantazja funkcjonuje w oparciu o akty prawne oraz dokumenty regulujące podstawowe warunki opieki nad dziećmi. Dokumentacja formalna i merytoryczna żłobka jest podstawą spójności działań całego personelu. Dzięki temu zespół zna cele, zadania oraz ważne dla wszystkich wartości w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną. Dokumentacja żłobka jest podstawą do rozwijania pracy placówki i określa działania w nim podejmowane w celu spełnienia standardów o których mowa w

rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2023 r., poz. 2121).

Plan opracowano w oparciu o:

- ustawę z dnia z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 338 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2121),
- rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882),
- Regulamin organizacyjny Niepublicznego Żłobka Fantazja w Gdańsku
- Statutu żłobka,
- wywiady z rodzicami na temat rozwoju i potrzeb dziecka,
- oczekiwania rodziców zgłaszane podczas indywidualnych rozmów,
- propozycje opiekunów poszczególnych grup,
- ewaluację planów pracy z lat ubiegłych.

2. UZASADNIENIE DLA WPROWADZENIA PLANU OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZO – EDUKACYJNEGO W NIEPUBLICZNY ŻŁOBKU FANTAZJA W GDAŃSKU

Ideą wprowadzenia Planu opiekuńczo – wychowawczo - edukacyjnego jest niesienie pomocy i wsparcia dla opiekunów w żłobku oraz rodziców dzieci w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia do lat 3. W warunkach szybko następujących zmian społecznych, coraz wyższych standardów wychowawczo – edukacyjnych oraz rosnącej świadomości znaczenia wychowywania i edukacji dzieci od wczesnego etapu dzieciństwa ważne jest opracowanie kompleksowego wsparcia dla placówki, opiekunów i rodziców. Rozwój dzieci na tym etapie jest bardzo ważny i często determinuje jego funkcjonowanie na kolejnych etapach jego życia. Systematyczna obserwacja i efektywność podejmowanych działań dopasowanych do indywidualnych potrzeb dziecka warunkuje harmonijny rozwój tego dziecka na wielu płaszczyznach składających się na spójną całość. Przygotowanie dla placówki, opiekunów i rodziców pełniących opiekę nad dziećmi w ich wczesnym okresie

rozwoju szerokiego wachlarza propozycji działań, daje możliwość świadomego decydowania o jakości podejmowanych kroków w wychowywaniu i edukacji dziecka.

Program jest odpowiedzią na potrzeby dzieci i ich rodziców w zakresie wychowania, edukacji i stymulacji rozwoju dzieci wraz ze wskazówkami wykorzystania dostępnych możliwości. Rozwój dziecka przebiega najszybciej w pierwszych trzech latach życia, ze szczególnym uwzględnieniem pierwszych 12 miesięcy. Program wytycza kierunki działań osobie kierującej placówką pełniącą opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, opiekunom w żłobku, a także rodzicom. Zadania zawarte w programie powinny stanowić jeden z ważniejszych priorytetów procesu wychowania i edukacji najmłodszych dzieci będących pod opieką Niepublicznego Żłobka Fantazja. Wychowanie, edukacja i kształtowanie małego dziecka ma szczególne znaczenie dla planowania jego harmonijnego rozwoju.

Plan opiekuńczo – wychowawczo - edukacyjny opiera się na następujących przesłankach:

- zagwarantowaniu prawidłowego przebiegu adaptacji dziecka,
- zapewnieniu bezpieczeństwa i ochronie przed krzywdzeniem,
- dziecko ma prawo do bycia wysłuchanym, brania pod uwagę jego zdania i indywidualnych potrzeb, a nie narzucania metod wychowawczych,
- potrzebie podjęcia wczesnych oddziaływań wspomagających rozwój małego dziecka,
- zagwarantowaniu systematycznego i kompleksowego oddziaływania na dzieci i rodziców w ramach planowanych działań,
- potrzebie profesjonalnego wychowania i edukacji najmłodszych dzieci,
- zapewnieniu dziecku dobrej atmosfery, w szczególności przez towarzyszenie społeczne i towarzyszenie dziecku w rozwoju charakteryzujące się podmiotowym traktowaniem dziecka, podejmowaniem niedyrektywnych działań, nawiązywaniem pozytywnych relacji i budowaniem autonomii dziecka,
- potrzebie profesjonalnej pomocy dziecku, która ma przyczynić się do zwiększenia eksploracji otoczenia przez dziecko, rozbudzania potencjału dziecka, minimalizowania niewłaściwych zachowań czy pojawiających się trudności,
- zapewnieniu warunków sprzyjających zintegrowanemu rozwojowi dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem zabaw i interakcji rozwijających: kompetencje komunikacyjne dzieci niezbędne do nawiązywania relacji społecznych, sprawność fizyczną z uwzględnieniem małej i dużej motoryki oraz percepcji zmysłowej dzieci, kreatywność oraz ciekawość świata, udzieleniu wsparcia rodzicom.

Praca z dziećmi, szczególnie najmłodszymi, to odpowiedzialne i wymagające zadanie. Zakłada nie tylko posiadanie gruntownej wiedzy pedagogicznej, psychologicznej i medycznej, lecz także głębokiego zrozumienia i poszanowania praw dziecka. Fundamentalnym dokumentem, który te prawa definiuje i gwarantuje, jest Konwencja o prawach dziecka (zwana dalej Konwencją), uchwalona jednogłośnie przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r. Polska, ratyfikując ją 7 czerwca 1991 r., zobowiązała się do przestrzegania i realizacji jej postanowień w każdym aspekcie życia dziecka.

Konwencja obejmuje wszystkie kluczowe sfery życia dziecka – od prawa do życia poprzez opiekę zdrowotną, edukację po prawo do czasu wolnego i rozrywki. Jest swoistą „mapą drogową", wyznaczającą standardy ochrony i wspierania harmonijnego rozwoju każdego dziecka.

Konwencja o prawach dziecka określa prawo każdego dziecka do opieki, ochrony i edukacji dostosowanej do jego potrzeb rozwojowych. Prawa dziecka stanowią wartość nadrzędną i powinny być podstawą organizacji pracy instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 – zarówno na poziomie rozwiązań systemowych, jak i w codziennej praktyce personelu. Żadne działanie podejmowane wobec dzieci nie może pozostawać w sprzeczności z postanowieniami Konwencji, dlatego także standardy opieki nad najmłodszymi dziećmi odwołują się do niej.

3. CELE PRACY W NIEPUBLICZNYM ŻŁOBKU FANTAZJA

<u>Cele opiekuńczo – wychowawczo – edukacyjne</u>

Cele ogólne:

- stworzenie optymalnych warunków pobytu dzieciom przez organizację codziennej opieki zapewniającej respektowanie praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka i spełnianie podstawowych potrzeb życiowych – fizjologicznych, potrzeby bezpieczeństwa, potrzeby uwagi i szacunku,
- stworzenie warunków pobytu wspierających rozwój umiejętności samoregulacji i samodzielności dzieci w zakresie samoobsługi oraz w kontaktach społecznych,
- wspieranie rozwoju poznawczego, twórczego, umiejętności komunikacji oraz sprawności fizycznej przez stworzenie środowiska edukacyjnego umożliwiającego pełen i harmonijny rozwój.
- Kształtowanie samodzielności w podstawowych czynnościach dnia codziennego,

- Rozwijanie kompetencji społecznych i emocjonalnych.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie samodzielności, poczucia świadomości ciała,
- kształtowanie świadomości i umiejętności regulowania własnych potrzeb,
- rozwój sprawności fizycznej, koordynacji ruchowej, integralności sensorycznej,
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania oraz nazywania emocji u siebie i innych osób, samoregulacji emocjonalnej,
- kształtowanie tożsamości, poczucia odrębności, świadomości własnego „ja", świadomości swoich potrzeb,
- motywowanie do samodzielnego podejmowania działań,
- stwarzanie warunków do samodzielnego podejmowania działań,
- kształtowanie uważności na inne dzieci i ich potrzeby,
- kształtowanie gotowości do porozumiewania się, umiejętności komunikacyjnych i językowych,
- kształtowanie gotowości do poznawania świata, ciekawości, wytrwałości,
- rozwój umiejętności utrzymywania wspólnego pola zainteresowania i uwagi,
- rozwijanie, poszerzanie wiedzy i rozumienia otaczającego świata,
- wyrabianie właściwych kontaktów społecznych z opiekunami oraz z innymi dziećmi w grupie,
- wspomaganie dziecka w jego rozwoju psychicznym, fizycznym i społecznym,
- rozbudzanie wrażliwości artystycznej dzieci,
- stwarzanie warunków do rozbudzania wyobraźni i fantazji,
- kształtowanie umiejętności artystycznych dziecka w obszarze: plastyki, muzyki i ruchu,
- dbałość o harmonijny rozwój dziecka, w tym rozwój emocjonalny,
- rozwijanie kompetencji poznawczych i sensorycznych u dzieci,
- kształtowanie oraz trening koncentracji i uwagi,
- rozbudzanie kreatywności u dzieci,
- rozwijanie umiejętności językowych przez nawiązywanie werbalnej interakcji z dziećmi,
- rozwijanie motoryki małej i dużej u dziecka, ćwiczenia ręki i ćwiczenia fizyczne całego ciała,
- rozbudzanie aktywności plastycznej, muzycznej i ruchowej dzieci,
- kształtowanie umiejętności technicznych dziecka: budowanie z klocków i innych materiałów, organizowanie zabaw konstrukcyjnych,

- wspomaganie rozwoju intelektualnego dziecka poprzez czytelnictwo, oglądanie ilustracji,
- wdrażanie zabaw edukacyjnych i twórczych celem rozwijania intelektu dziecka oraz osiągania przez nie sukcesów,
- rozwijanie umiejętności motorycznych dziecka poprzez codzienne zabawy ruchowe,
- przygotowanie dzieci do wychowania przedszkolnego,
- zwiększenie zaufania rodziców do placówki,
- bieżące informowanie rodziców o sukcesach dzieci i funkcjonowaniu w grupie rówieśniczej.

Cele instytucjonalne:

- podniesienie jakości świadczonych usług w Niepublicznym Żłobku Fantazja w Gdańsku
- zapewnienie dzieciom właściwej opieki wychowawczej i edukacyjnej poprzez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji,
- zagwarantowanie dzieciom odpowiednich zajęć opiekuńczo – wychowawczych i edukacyjnych z uwzględnieniem rozwoju psychomotorycznego oraz dostosowanych do ich wieku.

4. ORGANIZACJA ŻŁOBKA

Liczba grup

- grupy wiekowe,
- liczba dzieci, (50 miejsc)
- liczba opiekunów. (maksymalnie 8 opiekunów)

Godziny pracy

- godziny otwarcia (7-17)
- odbiór dzieci (opiekunowie prawni, bądź osoby upoważnione przez opiekunów)
- procedury spóźnień (ZAŁACZNIK NR. 1)

Kadra

- dyrektor,
- opiekunowie,

- pielęgniarka,
- psycholog (jeśli jest),
- pomoc przedszkolna

5. FORMY PRACY:

- zabawy swobodne,
- zabawy kierowane,
- zajęcia indywidualne,
- zajęcia grupowe
- zabawy na świeżym powietrzu

6. METODY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZO- EDUKACYJNE

STANDARDY DOTYCZĄCE PRACY Z DZIECKIEM W ZAKRESIE EDUKACJI:

1. Rozwój umiejętności motorycznych poprzez: codzienne zabawy ruchowe, wspierające koordynację ruchowo-wzrokową np. pełzanie, raczkowanie, chodzenie, bieganie, bujanie, turlanie się, czołganie itp., dawanie dzieciom możliwości swobodnego manipulowania przedmiotami o różnej fakturze, które zachęcają do np.: chwytania, dotykania, stukania, potrząsania, dopasowywania, wkładania-wyciągania, odkręcania, układania, przekładania, podnoszenia,
2. Rozwój umiejętności językowych przez: nawiązywanie werbalnej interakcji z dziećmi, budowanie ciekawości i chęci dziecka do naśladowania, słów jak i samej formy komunikacji werbalnej poprzez codzienny kontakt dziecka z opiekunem jak i innymi dziećmi, wzbogacanie słownictwa i rozwijanie mowy czynnej (mowa) i biernej (rozumienie) u dzieci poprzez czytanie, wykorzystywanie modulowania głosu, wprowadzanie zabaw z pacynkami, naśladowanie odgłosów natury, wspieranie neurofizjologicznego związku między rozwojem mowy a motoryką precyzyjną rąk poprzez przeprowadzanie zabaw paluszkowych, np. „Sroczka kaszkę warzyła", korzystanie z zależności funkcji wyższych czynności mózgowych jak komunikacja językowa i motoryka poprzez wykorzystywanie różnych form zabawy polegających na naprzemiennych ruchach rąk i nóg, przyczynianie się do harmonijnego rozwoju mowy poprzez przeprowadzanie zajęć oddechowych;

3. Rozwój umiejętności samoobsługi poprzez: dbanie o samodzielne spożywanie posiłków, prawidłowe posługiwanie się łyżką, zwracanie uwagi na sygnalizowanie potrzeb fizjologicznych i umiejętności korzystania z toalety przez dziecko, wspieranie dzieci w samodzielnym myciu rąk: po przyjęciu dziecka na salę, po powrocie z placu zabaw, po korzystaniu z toalety, po zabawach ruchowych i plastycznych, przed i po posiłku, naśladowanie czynności życia codziennego poprzez pokazywanie i aranżowanie zabaw tematycznych np.: ubieranie lalki, rozwijanie umiejętności ubierania i rozbierania się, zapinania i odpinania guzików, zakładania i zdejmowania kapci i butów, dostosowania odpowiedniego ubioru do warunków atmosferycznych;
4. Rozwój kompetencji poznawczych i sensorycznych: proponowanie dzieciom zabaw z wykorzystaniem elementów integracji sensorycznej, dostosowanych do możliwości dzieci, np.: tory przeszkód z wykorzystaniem materacy, klocków piankowych piłek o różnej fakturze, materiałów o różnej strukturze; czytanie dziecku książeczek, prowadzenie rozmów dotyczących ich treści, prowadzenie zabaw w oparciu o zabawki dydaktyczne rozwijające myślenie, zadawanie pytań co trzeba zrobić żeby, np. upiec ciasto, zrobić sobie kanapkę (dziecko wymienia następujące po sobie czynności), wykorzystywanie układanek obrazkowych tworzących historyjkę, prowadzenie zabaw uczących klasyfikacji, rozpoznawania podobieństw i różnic, tworzenia zbiorów, wspieranie motywacji dziecka do rozwoju np. poprzez ćwiczenia na ciekawym, interesującym, angażującym materiale, robienie częstych przerw – zwłaszcza w przypadku małych dzieci, które mają stosunkowo krótki czas skupiania uwagi i szybką męczliwość, połączone z regularną zmianą aktywności, przeprowadzanie powtarzalnych zabaw ruchowych, ograniczanie bodźców, które odciągają uwagę od tego, na czym dziecko ma być skupione - minimalizacja dekoracji w salach, brak korzystania z nośników wizualnych, dbanie o wypoczynek dzieci;
5. Kształtowanie treningu koncentracji uwagi: ograniczanie wpływu rozpraszających bodźców na dzieci poprzez krótsze zajęcia, stopniowo wydłużane oraz zabawy dostosowane do wieku rozwojowego, eliminacje rozpraszających bodźców z otoczenia takich jak nadmiar dekoracji, głośna muzyka czy zbyt duża ilość zabawek w sali, wspomaganie koncentracji uwagi poprzez odpowiednie ćwiczenia, takie jak np.: wyszukiwanie szczegółów w obrazkach, układanie klocków, zabawy słowne, układanie sekwencji obrazków;

6. Rozwój kreatywności dzieci przez: stwarzanie możliwości samodzielnego badania różnorodnych obiektów, poznawania możliwości ruchowych swojego ciała, eksplorowania przestrzeni, tworzenia okazji do podejmowania decyzji i dokonywania wyborów, poprzez: stwarzanie warunków do samodzielnego podejmowania decyzji przez dzieci, czytanie dziecku i z dzieckiem książek, wspólne oglądanie i omawianie ilustracji, zachęcanie do wskazywania na ilustracjach motywów związanych z tekstem, zabawy plastyczne z użyciem przedmiotów o różnych fakturach, zabawy muzyczno - ruchowe, zabawy manipulacyjno - konstrukcyjne (układanie klocków, układanek), zabawy swobodne w kącikach tematycznych, zachęcanie do krótkich zabaw w małej grupie rówieśniczej, wspieranie dzieci i umiejętności.
7. Rozwój kompetencji społecznych i emocjonalnych takich jak: budowanie pewności siebie u dziecka; rozwijanie umiejętności komunikacji społecznej, wchodzenie w interakcje z innymi osobami; nawiązywanie prawidłowych relacji społecznych i nabywanie szacunku dla innych osób; podkreślanie wagi osiągnięć dzieci; okazywanie zainteresowania tym co robią; akceptowanie wyrażanych przez dzieci emocji; odnoszenie się do dzieci w sposób ciepły i życzliwy; kierowanie komunikatów do dziecka na poziomie jego wzroku; dostosowanie przez opiekuna – tonu głosu, mimiki twarzy, poziomu entuzjazmu do emocji wyrażanych przez dzieci; reagowanie i zaspokajanie aktualnych potrzeb dzieci; wyrabianie właściwej reakcji na płacz innego dziecka, pocieszanie, przytulanie, okazywanie gestów przyjaźni; stwarzanie warunków do tego, aby dziecko mogło być wysłuchane przez dorosłych i przez inne dzieci; wspieranie dzieci w interakcji z innymi dziećmi, pomaganie w rozwiązywaniu konfliktów poprzez proponowanie różnych strategii działań w trudnych sytuacjach; stopniowe uczenie dzieci zasad funkcjonowania w grupie oraz dbanie o zrozumienie ustalonych zasad.

7. RAMOWY HARMONOGRAM DNIA

Harmonogram dnia jest stały i przewidywalny dla wszystkich dzieci ponieważ poczucie ich bezpieczeństwa opiera się na rutynie i rytuałach. Uwzględnia on aktywności wszystkich dzieci a poziom proponowanych aktywności jest dostosowany do poziomu rozwoju poszczególnych dzieci:

7.00- 8.30 Schodzenie się dzieci

- zabawy swobodne
- kontakt indywidualny z opiekunem

8.30-9.00 Śniadanie

- nauka samodzielnego jedzenia
- kształtowanie nawyków higienicznych

9.00-10.00 Zabawy edukacyjne

- zabawy sensoryczne,
- zajęcia muzyczne (śpiewanie, rytmika)
- czytanie książeczek

10.00- 11.30 zabawy ruchowe/ wyjście na taras

- plac zabaw na tarasie,
- ćwiczenia motoryczne

11.00-11.30 Zupa

11.30-13.20 Odpoczynek

13.30- 14.00 Obiad

14.00-15.00 Zabawy swobodne

15.00 -15.30 Podwieczorek

15.30-17.00 Zabawy dowolne i odbiór dzieci

- zabawy konstrukcyjne
- kontakt z rodzicami

Zmienne elementy dnia

(Są uzależnione od dnia tygodnia, pogody lub organizowanych wydarzeń)

- Zajęcia plastyczne
- Zajęcia muzyczne i rytmiczne
- Sensoplastyka
- Czytanie bajek
- Teatrzyki i występy
- Spotkanie z gośćmi
- Uroczystości okolicznościowe
- Zabawy tematyczne
- Zabawy integracyjne

Cele harmonogramu:

- Zapewnienie dzieciom poczucia bezpieczeństwa
- Rozwijanie samodzielności
- Kształtowanie nawyków higienicznych
- Wspieranie rozwoju społecznego i emocjonalnego
- Organizacja czasu zgodnie z potrzebami dzieci

8. WSKAZÓWKI METODYCZNE DLA PERSONELU, SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI U DZIECI POCZUCIA PRZYNALEŻNOŚCI DO GRUPY ORAZ ZAITERESOWANIA INNYMI

1. Budowanie bezpiecznej i wspierającej atmosfery
    - Opiekun wita każde dziecko indywidualnie, używając imienia oraz nawiązując kontakt wzrokowy
    - Zapewnia przewidywalną, stałą rutynę dnia, aby dzieci czuły się bezpiecznie i pewnie
    - Uważnie obserwuje sygnały emocjonalne i potrzeby dzieci, reagując w sposób spokojny i adekwatny
2. Rozwijanie poczucia przynależności do grupy
    - Wprowadza codzienne rytuały grupowe, takie jak powitanie, wspólne piosenki czy krąg
    - Zachęca dzieci do udziału w prostych aktywnościach grupowych, dostosowanych do ich możliwości
    - Wzmacnia komunikaty budujące przynależność: „Cieszymy się że jesteś, Miło Cię widzieć”
3. Wspieranie zainteresowania innymi dziećmi
    - Modeluje zachowania prospołeczne: dzielenie się, czekanie na swoją kolej, pomaganie.
    - Pomaga dzieciom zauważyć i nazwać emocje rówieśników.
    - Delikatnie wspiera nawiązywanie kontaktu między dziećmi, nie wymuszając interakcji.
4. Wzmacnianie poczucia sprawczości i pewności Siebie
    - Umożliwia dzieciom samodzielny wybór aktywności i sposobu udziału w zabawie

- Chwali wysiłek, zaangażowanie i próby, zamiast skupiać się wyłącznie na rezultacie
- Tworzy warunki sprzyjające inicjowaniu współdziałania przez dzieci

5. Wspieranie komunikacji i uważności
    - Stosuje język opisowy, ułatwiający dzieciom zrozumienie sytuacji społecznych
    - Zachęca do prostych obserwacji i refleksji, np.: „Co robi teraz Jaś?”
    - Wspiera skupienie na sygnałach innych dzieci: gestach, minach, dźwiękach
6. Tworzenie przestrzeni i materiałów sprzyjających relacjom
    - Organizuje przestrzeń zachęcającą do równoległej i wspólnej zabawy
    - Udostępnia zabawki umożliwiające współpracę lub bliskość podczas zabawy
    - Zapewnia bezpieczeństwo i dostępność przestrzeni, by dzieci mogły swobodnie ją eksplorować
7. Reagowanie na konflikty jako okazje rozwojowe
    - Zachowuje spokój i reaguje w sposób modelujący opanowanie emocji
    - Pomaga dzieciom nazwać emocje i potrzeby, np. „Byłeś smutny”
    - Wprowadza proste komunikaty wspierające porozumienie „Najpierw powiedz, czego chcesz?”
8. Współpraca z rodzicami w budowaniu poczucia przynależności
    - Informuje rodziców o rytuałach stosowanych w grupie i zachęca do kontynuacji w domu
    - Omawia z rodzicami zachowania społeczne dziecka i wspólnie planuje działania wspierające
    - Zaprasza rodziców do udziały w wybranych aktywnościach grupowych.

9. WSKAZÓWKI METODYCZNE DLA PERSONELU WSPIERAJĄCE ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI POROZUMIEWANIA SIĘ

1. Mówienie do dzieci

- Zwracać się do dzieci spokojnym, wyraźnym i życzliwym tonem.
- Formułować krótkie i zrozumiałe komunikaty dostosowane do wieku dziecka.

- Nazywać wykonywane czynności, przedmioty oraz emocje dziecka.
- Zadawać pytania otwarte zachęcające do wypowiedzi.
- Dawać dzieciom czas na odpowiedź i nie kończyć za nie zdań.
- Modelować poprawne wypowiedzi językowe bez krytykowania błędów.
- Zachęcać dzieci do opowiadania o swoich przeżyciach, zainteresowaniach i doświadczeniach.

2. Aktywne słuchanie dziecka

- Utrzymywać kontakt wzrokowy podczas rozmowy.
- Okazywać zainteresowanie wypowiedzią dziecka poprzez gesty, mimikę i krótkie komunikaty wspierające.
- Nie przerywać dziecku podczas mówienia.
- Parafrazować wypowiedzi dziecka w celu upewnienia się, że zostało dobrze zrozumiane.
- Akceptować emocje dziecka i zachęcać do ich wyrażania słowami.
- Wzmacniać każdą próbę komunikacji pochwałą i pozytywną reakcją.
- Uczyć dzieci słuchania innych oraz czekania na swoją kolej w rozmowie.

3. Wzbogacanie słownictwa

- Codziennie czytać dzieciom książki i rozmawiać o ich treści.
- Wprowadzać nowe słowa podczas zabawy, spacerów i codziennych sytuacji.
- Zachęcać dzieci do opisywania obrazków, wydarzeń i przedmiotów.
- Stosować gry i zabawy językowe, np. rymowanki, zagadki, opowiadania.
- Rozszerzać wypowiedzi dzieci poprzez dodawanie nowych słów i poprawnych form językowych.
- Uczyć nazw emocji, czynności, cech i relacji społecznych.

- Korzystać z piosenek, wierszyków i zabaw tematycznych wspierających rozwój języka.

4. Efekty podejmowanych działań

Dziecko:

- chętniej podejmuje rozmowę z dorosłymi i rówieśnikami,
- potrafi wyrażać potrzeby i emocje,
- uważnie słucha innych,
- rozwija zasób słownictwa,
- buduje coraz dłuższe wypowiedzi,
- nabiera pewności siebie w komunikacji.

10. AKTYWNOŚCI WSPIERAJĄCE ROZWÓJ UMIEJĘTNOŚCI KOMUNIKACYJNYCH DZIECI

- Prowadzenie codziennych rozmów z dziećmi na temat ich zainteresowań, emocji oraz bieżących wydarzeń.
- Zachęcanie dzieci do aktywnego udziału w rozmowie poprzez zadawanie pytań i wyrażanie własnych opinii.
- Organizowanie wspólnego czytania książek połączonego z omawianiem treści, ilustracji oraz bohaterów.
- Motywowanie dzieci do opowiadania fragmentów historii i przewidywania dalszego przebiegu wydarzeń.
- Wspieranie komunikowania się dzieci podczas zabaw swobodnych i zajęć grupowych.

- Tworzenie sytuacji sprzyjających współpracy i wymianie informacji między dziećmi.
- Rozwijanie umiejętności słuchania innych oraz czekania na swoją kolej w rozmowie.
- Wzbogacanie słownictwa poprzez nazywanie przedmiotów, czynności, emocji i sytuacji dnia codziennego.
- Wykorzystywanie zabaw słownych, piosenek, rymowanek i opowiadań do rozwijania mowy dzieci.
- Wzmacnianie każdej próby komunikacji dziecka poprzez pochwałę i pozytywną reakcję personelu.

11. AKTYWNOŚCI UMOŻLIWIAJĄCE DZIECIOM PODEJMOWANIE DECYZJI W SPRAWACH ICH DOTYCZĄCYCH

1. Aktywności związane z wyborem podczas zabawy
    - Proponowanie dzieciom 2-3 możliwości wyboru zabawek, np. „Chcesz książkę czy klocki?”
    - Udostępnianie dzieciom zabawek w ich zasięgu, aby same mogły zdecydować po co sięgną
    - Zachęcanie do wybierania miejsca zabawy: mata, stolik, kącik tematyczny
    - Umożliwienie wyboru partnera do zabawy, jeśli dziecko ma taką gotowość
2. Aktywności związane z wyborem w codziennych sytuacjach
    - Proponowanie wyboru między dwoma ubraniami lub elementami garderoby (założysz niebieską czy zieloną bluzę?”
    - Umożliwienie samodzielnego decydowania, czy dziecko chce spróbować danej potrawy
    - Wybór sposobu uczestniczenia w czynnościach: siedzenie przy stoliku, stanie obok, obserwowanie

- Pozwalanie dziecku na decydowanie o kolejności wykonywania prostych czynności, np. „Najpierw sprzątniesz zabawki czy najpierw się napijesz wody?”

3. Aktywności wspierające wyrażanie preferencji i potrzeb
    - Zachęcanie do wskazywania, czego dziecko chce, np. poprzez gest, mimikę lub słowa
    - Nazywanie wyborów dziecka, aby wzmacniać jego sprawczość: „Wybrałeś książeczkę. Chcesz, żebym Ci przeczytała?”
    - Stosowanie prostych pytań decyzyjnych, np. „Chcesz jeszcze? Już koniec?”
    - Zachęcanie do komunikowania, gdy coś jest dla dziecka niekomfortowe, gdy coś jest dla dziecka niekomfortowe, np. „Nie chce”, ”Stop”
4. Aktywności sprzyjające planowaniu i podejmowaniu inicjatywy
    - Zachęcanie do proponowania własnych pomysłów na zabawę
    - Umożliwianie dzieciom decydowania, które materiały chcą wykorzystać w zabawie lub aktywności plastycznej
    - Wspieranie dzieci w rozpoczynaniu zabaw według własnych pomysłów
    - Umożliwianie decydowania o zakończeniu aktywności, jeśli dziecko wykazuje gotowość na zmianę
5. Organizacja przestrzeni wspierająca podejmowanie decyzji
    - Jasne oznaczenie kącików tematycznych obrazkami, aby dzieci mogły świadomie wybierać aktywności
    - Zabawki i książeczki ułożone w sposób dostępny i bezpieczny do samodzielnego sięgania
    - Przestrzeń zorganizowana tak, aby dziecko mogło swobodnie zmienić aktywność bez konieczności proszenia o pomoc
    - Materiały zgrupowane tematycznie, aby dziecko mogło rozumieć, co wybiera
6. Wspieranie emocjonalne podczas podejmowania decyzji
    - Zapewnianie spokojnego wsparcia podczas dokonywania wyboru, bez pośpiechu i nacisku
    - Pomaganie dziecku w zrozumieniu konsekwencji prostych wyborów, np. „ Jeśli wybierzesz farby, twoje ręce będą brudne, ale potem je umyjemy”

- Uznawanie decyzji dziecka- nawet jeśli są inne niż oczekiwane
- Zachęcanie do próbowania nowych rzeczy, ale z poszanowaniem granic dziecka

12. WSKAZÓWKI METODYCZNE ORAZ WARUNKI UMOŻLIWIAJĄCE DZIECIOM DZIAŁANIA TWÓRCZE I DOSTĘP DO WYTWORÓW KULTURY

1. **Placówka zapewnia warunki sprzyjające twórczej aktywności dzieci**, poprzez:
    - organizowanie zajęć umożliwiających podejmowanie działań plastycznych, konstrukcyjnych, muzycznych, ruchowych i teatralnych,
    - aranżowanie przestrzeni edukacyjnej tak, aby dzieci miały swobodny dostęp do materiałów twórczych (np. farb, papierów, mas plastycznych, instrumentów, rekwizytów teatralnych),
    - pozostawianie dzieciom czasu na swobodną twórczość i eksperymentowanie.
2. **Placówka zapewnia dzieciom dostęp do wytworów kultury**, poprzez:
    - organizowanie wyjść i wycieczek do instytucji kultury (biblioteka, muzeum, teatr, dom kultury itp.),
    - udostępnianie dzieciom różnorodnych książek, ilustracji, reprodukcji dzieł sztuki, nagrań muzycznych i materiałów audiowizualnych,
    - zapraszanie twórców lokalnych lub przedstawicieli instytucji kultury do współpracy z placówką.

13. DZIAŁANIA PERSONELU ZACHĘCAJĄCE DZIECI DO TWÓRCZEJ EKSPRESJI I POZNAWANIA KULTURY

1) **Zachęcające dzieci do wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach**, poprzez:
    - proponowanie zajęć i zabaw sprzyjających spontanicznej i kierowanej twórczości,
    - stwarzanie okazji do prezentowania własnych wytworów, np. wystawy, mini-koncerty, teatrzyki.
2) **Wspierające twórczą ekspresję dzieci poprzez umożliwienie im wykorzystywania różnorodnych materiałów**, m.in.:
    - oferowanie bogatego zestawu materiałów plastycznych i sensorycznych,
    - umożliwienie dzieciom samodzielnego wyboru narzędzi i technik pracy,
    - organizowanie warsztatów kreatywnych i zajęć praktycznych.
3) **Zachęcające do poznawania różnych wytworów kultury**, poprzez:
    - czytanie literatury dziecięcej i prezentowanie tekstów kultury dostosowanych do wieku,
    - organizowanie projekcji filmowych i słuchowisk,
    - omawianie i analizowanie z dziećmi obejrzanych wystaw, spektakli czy ilustracji,
    - tworzenie okazji do kontaktu z kulturą lokalną i tradycją regionu.

14. AKTYWNOŚCI WSPIERAJĄCE SAMODZIELNOŚĆ DZIECI

1. Aktywności wspierające samodzielność w codziennych czynnościach
    - Zachęcanie dzieci do samodzielnego jedzenia przy użyciu łyżeczki
    - Udostępnianie łatwych do chwytania kubków i talerzy
    - Tworzenie okazji do samodzielnego zdejmowania oraz zakładania czapek, bucików czy prostych elementów ubioru
    - Pozwalanie dzieciom na samodzielne wycieranie rąk i buzi chusteczką

- Umożliwienie dzieciom samodzielnego odkładania zabawek na miejsce po skończonej zabawie

2. Aktywności rozwijające wybór i poczucie sprawczości
    - Proponowanie dzieciom prostych wyborów, np.: „Chcesz klocki czy książeczkę?”
    - Udostępnianie półek na wysokości dziecka, aby mogło samo zdecydować, po co chce sięgnąć
    - Dostosowanie zabawek tak, aby dziecko mogło samodzielnie osiągnąć sukces, np. duże puzzle, proste układanki
    - Zachęcanie do inicjowania zabaw poprzez wypowiadanie intencji, np.” Chcę budować wieżę”
3. Aktywności wspierające samodzielność ruchową
    - Zachęcanie do samodzielnego poruszania się po Sali w bezpiecznych warunkach
    - Proste tory przeszkód wspierające równowagę i planowanie ruchu
    - Zabawy manipulacyjne, takie jak przekładanie, wkładanie, sortowanie przedmiotów
    - Wspinanie się na niskie, bezpieczne konstrukcje, aby wzmocnić motorykę dużą
4. Aktywności sprzyjające samodzielności społecznej
    - Zachęcanie dzieci do samodzielnego proszenia o pomoc
    - Pokazywanie, jak inicjować kontakt z innymi dziećmi poprzez gesty, uśmiech, słowa
    - Wspieranie podejmowania współdziałania w zabawach równoległych i wspólnych
    - Umożliwianie dzieciom samodzielnego rozwiązywania drobnych sporów przy delikatnym wsparciu dorosłego

5. Aktywności wspierające rozwój komunikacji i wyrażania potrzeb
    - Wspólne czytanie książek i zachęcanie dzieci do wskazywania ilustracji
    - Naśladowanie dźwięków i gestów, aby wzmacniać inicjowanie komunikacji
    - Zachęcanie dzieci do prostych komunikatów, np. „jeszcze”, „koniec”, „ja chcę”

- Zabawy wspierające powtarzanie i wykonywanie prostych instrukcji, np. „podaj misia”

6. Organizacja przestrzeni wspierającej samodzielność
    - Ustawienie mebli i półek na wysokości dziecka, aby mogło samo po nie sięgnąć
    - Zabawki posegregowane tematycznie i oznaczone obrazkami
    - Stworzenie kącików aktywności sprzyjających niezależnej zabawie (kuchnia, warsztat, kącik czytelniczy)
    - Przestrzeń umożliwiająca swobodną eksplorację i podejmowanie prób działania bez ciągłej pomocy dorosłego.

15.Wskazówki metodyczne dla personelu wspierające rozwój umiejętności porozumiewania się u dzieci

1. Mówienie do dzieci

- Zwracać się do dzieci spokojnym, wyraźnym i życzliwym tonem.
- Formułować krótkie i zrozumiałe komunikaty dostosowane do wieku dziecka.
- Nazywać wykonywane czynności, przedmioty oraz emocje dziecka.
- Zadawać pytania otwarte zachęcające do wypowiedzi.
- Dawać dzieciom czas na odpowiedź i nie kończyć za nie zdań.
- Modelować poprawne wypowiedzi językowe bez krytykowania błędów.
- Zachęcać dzieci do opowiadania o swoich przeżyciach, zainteresowaniach i doświadczeniach.

2. Aktywne słuchanie dziecka

- Utrzymywać kontakt wzrokowy podczas rozmowy.
- Okazywać zainteresowanie wypowiedzią dziecka poprzez gesty, mimikę i krótkie komunikaty wspierające.
- Nie przerywać dziecku podczas mówienia.

- Parafrazować wypowiedzi dziecka w celu upewnienia się, że zostało dobrze zrozumiane.
- Akceptować emocje dziecka i zachęcać do ich wyrażania słowami.
- Wzmacniać każdą próbę komunikacji pochwałą i pozytywną reakcją.
- Uczyć dzieci słuchania innych oraz czekania na swoją kolej w rozmowie.

3. Wzbogacanie słownictwa

- Codziennie czytać dzieciom książki i rozmawiać o ich treści.
- Wprowadzać nowe słowa podczas zabawy, spacerów i codziennych sytuacji.
- Zachęcać dzieci do opisywania obrazków, wydarzeń i przedmiotów.
- Stosować gry i zabawy językowe, np. rymowanki, zagadki, opowiadania.
- Rozszerzać wypowiedzi dzieci poprzez dodawanie nowych słów i poprawnych form językowych.
- Uczyć nazw emocji, czynności, cech i relacji społecznych.
- Korzystać z piosenek, wierszyków i zabaw tematycznych wspierających rozwój języka.

4. Efekty podejmowanych działań

Dziecko:

- chętniej podejmuje rozmowę z dorosłymi i rówieśnikami,
- potrafi wyrażać potrzeby i emocje,
- uważnie słucha innych,
- rozwija zasób słownictwa,
- buduje coraz dłuższe wypowiedzi,
- nabiera pewności siebie w komunikacji.

16. ZADANIA PERSONELU WSPIERAJĄCE WSPÓŁPRACĘ I KOMUNIKACJĘ DZIECI W GRUPIE

1. Tworzenie atmosfery sprzyjającej współpracy
    - Zapewnianie spokojnego, przewidywalnego środowiska, w którym dzieci czują się bezpiecznie

- Modelowanie pozytywnych zachowań: życzliwości, cierpliwości, empatii oraz uważnego słuchania
- Wzmacnianie nawet drobnych gestów współpracy między dziećmi

2. Wspieranie komunikacji werbalnej i niewerbalnej
    - Zachęcanie dzieci do wyrażania potrzeb i emocji prostymi sołwami lub gestami
    - Używanie języka wspólnego działania: „Zróbmy to razem", „Czy pomożesz koledze?"
    - Opisywanie na bieżąco emocji i działań dzieci, aby wzbogacić ich słownik społeczny.
    - Uczestniczenie w zabawach dzieci, aby budować dialog poprzez komentarze, pytania i propozycje
3. Organizowanie zabaw i aktywności rozwijających współpracę
    - Proponowanie zabawy wymagających wspólnego działania (np. budowanie wieży, wspólne układanie puzzli)
    - Stwarzanie sytuacji, w których dzieci mogą pomagać sobie wzajemnie, np. podawanie przedmiotów, sprzątanie po zabawie
    - Organizowanie zajęć rytmicznych, ruchowych i muzycznych, w których działania są zsynchronizowane
4. Wspieranie rozwiązywania konfliktów
    - Pomaganie dzieciom w rozpoznawaniu konfliktów i wskazywaniu prostych sposobów ich rozwiązania
    - Używanie języka szacunki dla uczuć obu stron (Widzę, że oboje chcecie tę zabawkę…)
    - Zachęcanie do naprzemienności, dzielenia się zabawkami i czekania na swoją kolej
5. Budowanie poczucia przynależności do grupy
    - Stosowanie rytuałów i stałych elementów dnia
    - Wzmacnianie tożsamości grupowej, np. poprzez wspólne projekty, tablice grupowe, zdjęcia dzieci.
    - Podkreślanie ważności każdego dziecka i jego roli w grupie
6. Uważna obserwacja i reagowanie na potrzeby dziecka
    - Regularne obserwowanie interakcji między dziećmi

- Wspieranie dzieci, które potrzebują więcej czasu lub zachęty, aby wejść w zabawę wspólną
- Ochrona dzieci

17.CELEBROWANIE ŚWIĄT I INNYCH WAŻNYCH UROCZYSTOŚCI

W placówce organizowane są zarówno uroczystości o charakterze ogólnym z udziałem rodziców, jak i święta celebrowane w obrębie grupy.

Uroczystości z udziałem rodziców:

W ciągu roku przygotowywane są przedstawienia i występy, w których uczestniczą, takie jak:

- Przedstawienia świąteczne/jasełka
- Przedstawienia z okazji Mamy i Taty

Uroczystości te mają na celu integrację całej społeczności żłobka, budowanie więzi między rodzinami a placówką oraz umożliwienie dzieciom doświdczenia pozytywnych emocji związanych ze wspólnym świętowaniem.

Wydarzenia i święta celebrowane wyłącznie w grupie.

Pozostałe święta oraz mniejsze wydarzenia obchodzone są wewnętrznie, w ramach grupy, dostosowane do możliwości i potrzeb najmłodszych dzieci. Należą do nich m.in.:

- Dzień Babci i Dziadka
- Dzień Pluszowego Misia
- Dzień chłopaka
- Dzień kobiet
- Dzień Myszki Miki,
- Bal karnawałowy
- Andrzejki
- Dzień sportu
- Dzień postaci z bajek
- Mikołajki
- Dzień dyni

Oraz inne okazje wpisane w kalendarz wydarzeń grupy.

Podczas tych wydarzeń organizowane są tematyczne zabawy, aktywności muzyczne, ruchowe, plastyczne lub sensoryczne.

Mają one na celu integrację dzieci, rozwijanie ich spontaniczności, poczucia wspólnoty i radości z bycia częścią grupy.

18. ZAPEWNIENIE DZIECIOM WARUNKÓW DO POZNAWANIA I DOŚWIADCZANIA OTACZAJĄCEGO ŚWIATA

1. Wskazówki sprzyjające poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci. Personel wspiera dzieci w poznawaniu i doświadczaniu świata poprzez:

- zapewnienie dzieciom możliwości działania zarówno indywidualnie, jak i w małych czy dużych grupach,
- umożliwianie dzieciom zabaw w różnorodnych kącikach tematycznych,
- modyfikowanie tematyki kącików w zależności od aktualnych potrzeb dzieci,
- pozostawienie dziecku decyzji czym, w jaki sposób i przez jaki czas będzie się bawić,
- organizowanie zabaw bazujących na bezpośrednim doświadczaniu np. poprzez udostępnianie przedmiotów codziennego użytku,
- dostosowanie czasu trwania zabawy do możliwości dzieci,
- dostosowanie tematyki organizowanych zabaw do aktualnych zainteresowań dzieci,
- stwarzanie dzieciom możliwości mierzenia się z trudnościami oraz nowościami w relacjach z innymi dziećmi, czy przedmiotami,
- stwarzanie dzieciom warunków i dawanie im czasu na eksperymentowanie oraz uczenie się na błędach,
- zapewnianie dzieciom dostępu do materiałów wzbudzających ich ciekawość świata, przedmiotów codziennego użytku oraz materiałów naturalnych,
- zapewnianie dzieciom możliwości eksplorowania najbliższego otoczenia placówki,
  - zapewnienie dzieciom warunków do obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie.

2. Inicjowane aktywności dzieci w żłobku poprzez rozwijanie: myślenia przyczynowo – skutkowego, umiejętności obserwacji i doświadczanie otaczającego świata, używanie określeń dla cech przedmiotów oraz określeń przestrzennych.

Aktywności dzieci sprzyjające rozwojowi myślenia przyczynowo – skutkowego:

- wprawianie w ruch przedmiotu,
- manipulacje światłem,
- czynności odwracalne np. wyjmowanie i wkładanie, pakowanie, przenoszenie,

- czynności nieodwracalne np. targanie, zgniatanie, zabawy lodem, budowanie i burzenie, rozciąganie.

Działania kształtujące u dzieci umiejętność obserwacji i doświadczania otaczającego świata:

- umożliwianie zabawy przedmiotami wydającymi rożne dźwięki,
- umożliwianie zabawy w odkrywanie i znajdowanie,
- umożliwianie eksplorowania natury i terenu na zewnątrz budynku,
- poznawanie świata roślin i zwierząt, środków transportu, zawodów, tradycji,
- umożliwianie obserwacji zmian zachodzących w przyrodzie w poszczególnych porach roku.

Nauka określeń cech przedmiotu:

- komentowanie i opisywanie przedmiotów w trakcie różnorodnych zabaw,
- opisywanie doświadczeń dzieci, tego co widzą, słyszą i czym się bawią,
- określanie i porównywanie przedmiotów w otoczeniu: duży – mały, większy – mniejszy, chłopczyk – dziewczynka.

Nauka określeń przestrzennych:

- poszukiwanie ukrytych przedmiotów,
- przestrzenne wskazywanie przedmiotów i ich lokowanie względem stołu, krzesełka,
- zabawy ruchowe na torze przeszkód,
- układanie puzzli, klocków,
- zabawy ruchowe z wykorzystaniem nauki orientacji przestrzennej i orientacji w schemacie ciała.

19. TWORZENIE DZIECIOM ŚRODOWISKA SPRZYJAJĄCEGO U DZIECKA ROZWÓJ GOTOWOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI W POROZUMIEWANIU SIĘ:

1. Wskazówki metodyczne wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się z uwzględnieniem mówienia do dzieci, aktywnego ich słuchania oraz wzbogacania słownictwa.

Personel wspiera u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się między innymi poprzez:

- wykonywanie ćwiczeń webo – tonalnych, logopedycznych, logorytmicznych,
- wykonywanie ćwiczeń mięśni twarzy, narządu mowy,

- naśladowanie odgłosów, jakie wydają zwierzęta, natura, maszyny i urządzenia,
- dostosowywanie złożoności własnych wypowiedzi do poziomu komunikacji dziecka i nie infantylizowanie swojej komunikacji z dziećmi,
- obserwowanie i odpowiadanie na werbalne i niewerbalne komunikaty płynące od dzieci,
- używanie pytań zarówno otwartych, jak i zamkniętych, na które dzieci mogą dać krótką odpowiedź,
- używanie pytań rozszerzających lub inicjujących rozmowę w sposób budzący zainteresowanie albo działanie dziecka,
- czekanie na odpowiedź dziecka (werbalną lub niewerbalna), zanim przejdzie się do następnych pytań lub komentarzy,
- stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (pytania, twierdzenia, zdania wykrzyknikowe),
- stosowanie wyjaśnień, aby pomóc dziecku zrozumieć dane zjawisko,
- rozszerzanie słownictwa dzieci za pomocą określeń opisujących dane zjawisko, sytuację czy przedmiot i łącząc je słowami, które dziecko zna,
- wypowiadanie się pełnymi, choć krótkimi zdaniami,
- rozwijanie rozmowy utrzymującej dłużej uwagę dziecka przy danym temacie,
- angażowanie dziecka w słowną interakcję opartą zarówno na wspólnie dzielonym doświadczeniu, jak i jego osobistych doświadczeniach,
- wyraźne artykułowanie, modelowanie głosu w celu zaangażowania dzieci w rozmowę,
- używanie słów z różnych kategorii (przedmioty, działania, uczucia, funkcje),
- stwarzanie dzieciom okazji do wspólnego czytania książek, oglądania ilustracji,
- zachęcanie dzieci podczas czytania do aktywności takich jak: przewracanie kartek, zadawanie pytań, podążanie za rymami, powtarzanie fragmentów,
- pokazywanie i opisywanie ilustracji w książkach, zachęcanie do rozmowy na ich temat,
- stwarzanie dzieciom okazji do samodzielnego oglądania książek,
- opowiadanie dzieciom rożnych historii i bajek,
- objaśnienia znaczenia poznawanych nowych słów,
- stosowanie uproszczeń w kontaktach z dziećmi jeszcze nie mówiącymi lub zaczynającymi mówić, używanie krótkich zdań,

- nauka prostych piosenek i wierszyków.

2. Inicjowane aktywności dzieci w żłobku poprzez rozmowy z dziećmi, komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem oraz aktywny udział we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek.

Personel inicjuje aktywności dzieci między innymi poprzez:

- częste rozmowy z dziećmi,
- prowadzenie rozmów z pacynkami, pluszakami,
- rozmowy z dziećmi na temat tego, co jest teraz przedmiotem ich uwagi,
- towarzyszenie dzieciom w trakcie ich rozmów,
- zachęcanie dzieci do wspólnego porozumiewania się,
- wspieranie komunikowania się dzieci między sobą,
- towarzyszenie dzieciom w zabawach i komentowanie tego co one robią,
- dopytywanie dzieci o ich potrzeby,
- zachęcanie dzieci do aktywnego udziału w czytaniu książek, opowiadanie książek z obrazkami.

3. Wskazówki wspierające rozwój fizyczny dzieci uwzględniają rozwój ich sprawności w zakresie motoryki małej i motoryki dużej oraz rozwój percepcji zmysłowej.

Personel wspiera rozwój fizyczny dzieci między innymi poprzez:

- dbanie o organizację sali tak, żeby dzieci miały wiele okazji do ćwiczenia umiejętności ruchowych,
- umożliwianie dzieciom codziennego kontaktu z materiałami dotyczącymi zmysłów: czucia, smaku, zapachu, wzroku, słuchu, propriocepcji i równowagi,
- zapewnienie dostępu do wody, piasku, ciastoliny, naturalnych materiałów o różnorodnej fakturze i zapachu, materiałów dźwiękowych,
- dbanie o to, aby natężenie dźwięków lub bodźców wzrokowych nie przytłaczało dzieci,
- zapewnienie w ciągu całego dnia różnorodnych aktywności sensorycznych stosownie do potrzeb dzieci,
- wspieranie niemowlaków w nauce kontrolowania ciała i nauce stania, czworakowania i chodzenia,
- stwarzanie niemowlakom możliwości samodzielnego badania różnorodnych obiektów, także własnych rąk, nóg i twarzy,

- stwarzanie możliwości eksplorowania przestrzeni,
- bawienie się w zabawy ruchowe, podążanie za tym, co robią dzieci,
- zachowanie czujności co do bezpieczeństwa dzieci,
- stwarzanie dzieciom warunków do podejmowania nowych wyzwań związanych z przemieszczaniem się i uczeniem nowych umiejętności motorycznych w granicach akceptowalnego ryzyka,
- umożliwianie dzieciom wielokrotnego powtarzania i ćwiczenia konkretnych umiejętności ruchowych tak długo, jak długo są tym zainteresowane,
- dostarczanie dzieciom okazji do ćwiczeń siły i sprawności ruchowej,
- stwarzanie dzieciom możliwości ćwiczenia sprawności rąk, dłoni, palców, w szczególności przez zostawienie im czasu na zabawę i manipulację,
- umożliwianie dzieciom ćwiczenia koordynacji wzrokowo – ruchowej np. podczas jedzenia, ubierania się, codziennych czynności.

4. Aktywności wspierające rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym:

- zabawy angażujące zmysły: wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku,
- zabawy wspierające rozwój motoryki małej,
- ćwiczenie koordynacji wzrokowo – ruchowej i równowagi,
- zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała,
- aktywności w zakresie dużej motoryki, ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu.

Personel placówki organizuje różnorodne zabawy sprzyjające nie tylko rozwojowi fizycznemu ale także angażujące wszystkie zmysły. Zabawy te można podzielić w zależności od tego, jakie zmysły chcemy pobudzić.

Organizowanie w placówce zabaw angażujących zmysły wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku:

- ścieżki sensoryczne,
- zabawy wodą, błotem, piaskiem,
- malowanie rękami i stopami,
- słuchanie i wydawanie dźwięków,
- próbowanie ziół,
- wąchanie kwiatków,
- testowanie smaków,

- zabawy z koszykiem skarbów lub magicznym pudełkiem.

Organizowanie w placówce zabaw wspierających rozwój motoryki małej:

- zabawa klockami, puzzlami,
- wkładanie i wyjmowanie elementów z pojemnika,
- chwytanie, darcie, składanie np. papieru,
- malowanie farbami,
- rysowanie,
- zabawy plasteliną, ciastoliną, piankoliną, ryżoliną itp., □ włączanie przycisków.

Organizowanie w placówce ćwiczeń koordynacji wzrokowo – ruchowej i równowagi:

- wspinanie się,
- chodzenie po śladzie,
- samodzielne jedzenie,
- malowanie,
- mycie rąk,
- sprzątanie zabawek do pudeł, □ zabawy piłką.

Organizowanie zabaw wspierających czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała:

- turlanie,
- huśtanie się,
- przeciskanie przez tunel,
- otulanie kocem,
- masowanie i masażyki.

Organizowanie aktywności w zakresie dużej motoryki uwzględniających zabawy na powietrzu:

- tor przeszkód
- swobodne zabawy na zewnątrz na nierównej powierzchni,
- bieganie,
- wspinanie się,
- skakanie,
- przechodzenie przez przeszkody,
- popychanie i ciąganie przedmiotów i zabawek, □ zabawy w piaskownicy.

5. Wskazówki oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom działania twórcze oraz dostęp do wytworów kultury.

Wskazówki metodyczne sprzyjające rozwojowi twórczej ekspresji dziecka i stwarzające dzieciom możliwości kontaktu z wytworami kultury i sztuki zawierają przykłady działań personelu takie jak:

- wspieranie dzieci przez informacje zwrotne w czasie aktywności twórczych bez poprawiania ich i oceniania,
- zapewnienie dzieciom czasu na szukanie kreatywnych działań konstrukcyjnych (klocki, pudła, pojemniki),
- stwarzanie dzieciom okazji do tańczenia i śpiewania,
- posiadanie bogatego zaplecza twórczego w tym: kartek, kredek, plasteliny itp.,
- zapewnienie dzieciom miejsca do swobodnej ekspresji twórczej,
- umożliwienie dzieciom rysowania i malowania na pionowych płaszczyznach,
- koncentracja na procesie tworzenia, a nie na wyniku,
- dostarczanie dzieciom możliwości obcowania ze sztuką: rzeźbą, malarstwem, rysunkami,
- zapewnienie dzieciom muzyki różnorodnej i wysokiej jakości,
- umożliwienie dzieciom aktywności twórczej na zewnątrz budynku w naturze.

6. Działania zachęcające dzieci do:
   - wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach,
   - wyrażania twórczej ekspresji przez umożliwienie dzieciom wykorzystywania różnorodnych materiałów,
   - poznanie rożnych wytworów kultury.

Przykładowe działania organizowane w placówce i wspierające wyrażanie przez dzieci twórczej ekspresji w różnych formach:

- zabawa w orkiestrę,
- malowanie wodnymi farbami, w tym też rękami,
- zabawy z ciastem i innymi miękkimi materiałami,
- zachęcanie dzieci do śpiewania i tańczenia,
- nauka tańca w grupie i w parach,
- umożliwienie tworzenia konstrukcji z małych i dużych elementów,
- współtworzenie z innymi dziećmi własnych instrumentów,
- wspólne śpiewanie piosenek,

- nauka prostych wierszyków,
- nauka gry na prostych instrumentach,
- rozpoznawanie zwierząt, maszyn, urządzeń po odgłosie,
- reagowanie na sygnał gwizdka,
- kształtowanie słuchu oraz koordynacji ruchu w zabawach muzycznych,
- nauka rozróżniania tempa,
- wdrażanie relaksacji podczas słuchania muzyki relaksacyjnej,
- doskonalenie poczucia rytmu poprzez słuchanie piosenek z różnym tempem.

Przykładowe działania mające na celu zapoznawanie dzieci z rożnymi wytworami kultury:

- teatrzyki w wykonaniu personelu lub osób z zewnątrz,
- słuchanie muzyki na żywo,
- ekspozycja reprodukcji malarstwa lub rzeźby, kontakt z książkami.

Przy planowaniu aktywności dzieci ważne jest stwarzanie dzieciom możliwości do zabaw edukacyjnych we wszystkich obszarach rozwoju ponieważ:

1. Zabawa jest kluczową praktyką we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem. Zadaniem opiekunów jest zapewnienie wszystkim dzieciom możliwości rożnego rodzaju zabaw
   i gier.
2. Zabawa daje dzieciom możliwość rozwoju, uczenia się i zapewnia dobre samopoczucie.
3. Dla dzieci znaczenie zabawy leży w samej zabawie. Daje im radość i przyjemność. Dzieci podczas zabawy są aktywnymi podmiotami: strukturyzują i badają otaczający świat, tworzą relacje społeczne i tworzą znaczenia w oparciu o swoje doświadczenia. Budują wyobrażenie o sobie i innych, naśladują, a także tworzą nowe rzeczy.
4. Dzięki zabawie dzieci modelują i testują swoje pomysły, mogą przetwarzać doświadczenia, które uważają za trudne. Zabawa pozwala im bezpiecznie eksperymentować, próbować i ponosić porażki.
5. Propozycje zabaw edukacyjnych łączą w sobie elementy umożliwiające wszechstronny rozwój.
6. Poprzez zabawę dzieci dokonują obserwacji, eksperymentują i uczą się zasad panujących w społeczności.

7. Podczas zabawy w grupie dzieci uczą się regulować swoje emocje, a także brać pod uwagę punkt widzenia innych.
8. Zabawa zwiększa poczucie wspólnoty i wzmacnia pozytywną atmosferę emocjonalną.

20. Wskazówki metodyczne dla personelu wspierającego rozwój fizyczny dzieci

(motoryka mała i motoryka duża)

Założenia ogólne

- Zapewniaj dzieciom codzienną, różnorodną okazję do ruchu – ruch ma być naturalną częścią dnia, nie tylko „zajęciami".
- Wprowadzaj aktywności w formie zabawy, dzięki czemu dzieci czują się bezpiecznie i chętniej uczestniczą.
- Obserwuj indywidualne możliwości – nie porównuj dzieci, a zadania dostosowuj do ich poziomu.
- Zachęcaj, ale nie zmuszaj – dziecko rozwija się najefektywniej, gdy czuje motywację wewnętrzną.
- Stwarzaj środowisko sprzyjające eksploracji – przestrzeń powinna być bezpieczna, dostępna i urozmaicona.

Motoryka mała – wskazówki metodyczne:

1. Zapewnij bogate środowisko manipulacyjne
   - materiały sypkie (ryż, kasza, piasek)
   - klocki różnych wielkości
   - narzędzia do nawlekania, sznurki, wstążki
   - pincety, klamerki, chwytaki

Dlaczego?

Stymulują chwyt pęsetkowy, siłę dłoni i koordynację.

2. Wprowadzaj czynności dnia codziennego jako ćwiczenia
   - zapinanie guzików
   - nalewanie wody do kubka

- podnoszenie drobnych elementów
- rozkładanie sztućców

Dlaczego?

Codzienne czynności są najbardziej naturalnym i powtarzalnym treningiem dłoni.

3. Pracuj na różnych powierzchniach

- pionowych (sztaluga, tablica)
- poziomych (stół, podłoga)

Dlaczego?

Pisanie i rysowanie w pionie wzmacnia mięśnie nadgarstka i poprawia stabilizację ramienia.

4. Zastosuj ćwiczenia wyciszające dłonie

- ugniatanie plasteliny / gniotków
- rysowanie w woreczkach sensorycznych
- masaż dłoni

Dlaczego?

Wspiera kontrolę ruchów, koncentrację oraz regulację sensoryczną.

5. Wspieraj prawidłowy chwyt narzędzi pisarskich

- używaj trójkątnych kredek lub nakładek
- zachęcaj do krótkich, częstych aktywności rysunkowych
- zapewniaj odpowiednie ułożenie dłoni i ciała przy stole

Motoryka duża – wskazówki metodyczne:

1. Zapewnij codzienną aktywność ruchową

Minimum 30–60 min różnorodnych ćwiczeń: bieganie, skoki, czworakowanie, wspinanie, przeciąganie.

2. Urozmaicaj przestrzeń do ruchu

- tor przeszkód
- materace, równoważnie
- tunele, obręcze, pachołki

Dlaczego?

Wielozmysłowa stymulacja usprawnia koordynację i planowanie ruchu.

3. Wprowadzaj zabawy rytmiczno-ruchowe

- taniec
- zestawy ruchów do muzyki
- zabawy „stop – start”

Dlaczego?

Rytm wspiera koordynację obu półkul mózgu.

4. Daj dzieciom swobodę eksploracji

- spontaniczne bieganie
- zabawy w chowanego
- swobodne wspinanie na placu zabaw

Dlaczego?

Ruch spontaniczny jest równie ważny jak ruch kierowany.

5. Stosuj ćwiczenia równoważne i propriocepcyjne

- chodzenie po linie
- stanie na jednej nodze
- zwisanie na drążku
- przeciąganie liny
- skoki z niskich wysokości

Dlaczego?

Wspierają rozwój kontroli ciała, orientacji w przestrzeni i siły mięśniowej.

Wskazówki dotyczące pracy z grupą

- Zawsze pokazuj ruch najpierw wolno, dopiero potem w tempie właściwym.
- Dziel ćwiczenia na małe etapy, jeśli dzieci mają trudność.
- Stawiaj na pozytywne wzmocnienie, a nie ocenianie.
- Upewnij się, że każde dziecko ma możliwość wykonania zadania po swojemu.
- Dostosuj poziom trudności tak, by dziecko czuło wyzwanie, ale nie frustrację.

Bezpieczeństwo

- Zawsze organizuj przestrzeń tak, by nie było śliskich powierzchni i ostrych krawędzi.
- Ćwiczenia skoków i wspinaczek wykonuj z asekuracją.
- Przed zajęciami sprawdź, czy dzieci mają odpowiedni strój i obuwie.

21. Przykładowe planowane aktywności w żłobku

1. Aktywności ogólnorozwojowe

- zabawy manipulacyjne (klocki, układanki, sortery)
- ćwiczenia małej motoryki (chwytanie, przesypywanie, malowanie palcami)
- ćwiczenia dużej motoryki (tory przeszkód, zabawy ruchowe, turlanie, czołganie)

2. Aktywności muzyczno-ruchowe

- rytmiczne zabawy z muzyką (klaskanie, podskoki, kołysanie)
- gra na prostych instrumentach (grzechotki, bębenki)
- słuchanie piosenek i krótkich utworów

3. Aktywności językowe

- czytanie krótkich książeczek i wierszyków
- zabawy paluszkowe i rymowanki
- nazywanie przedmiotów, zwierząt, części ciała

4. Aktywności plastyczne i sensoryczne

- malowanie farbami, gąbkami, kredkami
- lepienie z masy solnej lub ciastoliny
- zabawy sensoryczne (kasza, ryż, woda, piasek, żel sensoryczny)

5. Aktywności społeczne i emocjonalne

- nauka dzielenia się zabawkami
- ćwiczenia w grupowych zabawach
- rozwijanie samodzielności (ubieranie, jedzenie łyżeczką)

6. Aktywności przyrodnicze i tematyczne

- obserwowanie pogody, pór roku
- dbanie o rośliny w sali
- tematyczne zajęcia miesięczne (np. „Jesień w parku”, „Zwierzęta zimą”, „Święta”)

7. Aktywności samoobsługowe

- nauka mycia rąk
- nauka samodzielnego jedzenia
- ćwiczenia w porządkowaniu zabawek

8. Aktywności na świeżym powietrzu

- spacer do parku
- zabawy na placu zabaw
- obserwacje przyrodnicze

- **Aktywności wspierające sprawność fizyczną**

1. Tory przeszkód

- skakanie przez poduszki
- przechodzenie pod krzesłem
- slalom między pachołkami lub książkami
- czołganie się pod krzesłem lub tunelem

Rozwój: motoryka duża, koordynacja, równowaga.

2. Zabawy z piłką

- rzucanie i łapanie
- kozłowanie
- kopanie do celu
- przerzucanie szarfy/obręczy na piłkę

Rozwój: precyzyjne ruchy rąk i nóg, refleks.

3. Tańce i zabawy muzyczno-ruchowe

- taniec swobodny do muzyki

- „figury” – zatrzymanie się, gdy muzyka milknie
- zabawa w odzwierciedlanie rytmu ruchami

Rozwój: rytm, koordynacja, równowaga.

4. Ćwiczenia równoważne

- chodzenie po linie ułożonej na podłodze
- balansowanie na poduszce sensorycznej
- stanie na jednej nodze (zabawowo: „kto jak flaming?”)

Rozwój: równowaga, koncentracja.

5. Zabawy na świeżym powietrzu

- bieganie i wyścigi
- skakanie „żabkami”
- wspinanie na placu zabaw
- jazda na rowerku, hulajnodze

Rozwój: ogólna kondycja, siła mięśni.

Aktywności angażujące zmysły (sensoryczne)

1. Zabawy dotykowe

- sensoryczne pudełka z ryżem, makaronem, piaskiem kinetycznym
- lepienie z plasteliny, ciastoliny
- malowanie palcami lub pianką do golenia

Zmysł: dotyk.

2. Zabawy zapachowe

- rozpoznawanie zapachów (np. cynamon, wanilia, cytryna)
- przygotowywanie pachnących woreczków (zioła, przyprawy)

Zmysł: węch.

3. Zabawy słuchowe

- odgadywanie dźwięków (domowych lub nagranych)
- gra na prostych instrumentach (grzechotki, bębenki)
- chodzenie w rytm muzyki – wolno/szybko

Zmysł: słuch.

4. Zabawy wzrokowe

- poszukiwanie ukrytych przedmiotów w sali lub domu
- sortowanie według kolorów
- obserwacja zmian w kolorowej butelce sensorycznej

Zmysł: wzrok.

5. Zabawy smakowe (dla starszych dzieci)

- degustacje owoców – rozpoznawanie smaku
- tworzenie zdrowych przekąsek razem z dzieckiem

Zmysł: smak.

6. Zabawy równoważne i propriocepcyjne (czucie głębokie)

- skakanie na materacu
- zwisanie na drążku
- przeciąganie liny
- „kanapki" – delikatne dociskanie dziecka pod kocem (bezpiecznie i bez siły)

Zmysły: równowaga, propriocepcja.

22. Wskazówki metodyczne oraz warunki umożliwiające dzieciom działania twórcze i dostęp do wytworów kultury

3. Placówka zapewnia warunki sprzyjające twórczej aktywności dzieci, poprzez:
    - organizowanie zajęć umożliwiających podejmowanie działań plastycznych, konstrukcyjnych, muzycznych, ruchowych i teatralnych,
    - aranżowanie przestrzeni edukacyjnej tak, aby dzieci miały swobodny dostęp do materiałów twórczych (np. farb, papierów, mas plastycznych, instrumentów, rekwizytów teatralnych),
    - pozostawianie dzieciom czasu na swobodną twórczość i eksperymentowanie.
4. Placówka zapewnia dzieciom dostęp do wytworów kultury, poprzez:
    - udostępnianie dzieciom różnorodnych książek, ilustracji, reprodukcji dzieł sztuki, nagrań muzycznych i materiałów audiowizualnych,
    - zapraszanie twórców lokalnych lub przedstawicieli instytucji kultury do współpracy z placówką.
5. Działania personelu zachęcające dzieci do twórczej ekspresji i poznawania kultury

4) Zachęcające dzieci do wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach, poprzez:
    - proponowanie zajęć i zabaw sprzyjających spontanicznej i kierowanej twórczości,
    - stwarzanie okazji do prezentowania własnych wytworów, np. wystawy, mini-koncerty, teatrzyki.

5) Wspierające twórczą ekspresję dzieci poprzez umożliwienie im wykorzystywania różnorodnych materiałów, m.in.:
    - oferowanie bogatego zestawu materiałów plastycznych i sensorycznych,
    - umożliwienie dzieciom samodzielnego wyboru narzędzi i technik pracy,
    - organizowanie warsztatów kreatywnych i zajęć praktycznych.
6) Zachęcające do poznawania różnych wytworów kultury, poprzez:
    - czytanie literatury dziecięcej i prezentowanie tekstów kultury dostosowanych do wieku,
    - organizowanie projekcji filmowych i słuchowisk,
    - omawianie i analizowanie z dziećmi obejrzanych wystaw, spektakli czy ilustracji,
    - tworzenie okazji do kontaktu z kulturą lokalną i tradycją regionu.

23. INDYWIDUALNY PROGRAM POBYTU DZIECKA O SPECJALNYCH POTRZEBACH (IPP)

1. Dane dziecka

- Imię i nazwisko:
- Data urodzenia:
- Grupa:
- Opiekunowie prawni:
- Data opracowania IPP:
- Okres obowiązywania programu:

2. Charakterystyka funkcjonowania dziecka

(na podstawie obserwacji personelu, dokumentacji medycznej, rozmów z rodzicami i specjalistami)

2.1. Obszary mocnych stron dziecka

- …
- …

2.2. Obszary wymagające wsparcia

- motoryka mała / duża
- komunikacja (mowa, rozumienie, gesty)
- rozwój społeczny i emocjonalny
- samoregulacja / reakcje sensoryczne
- rozwój poznawczy
- samoobsługa (jedzenie, higiena, ubieranie)
- inne (np. dieta, choroby przewlekłe, niepełnosprawność)

3. Specjalne potrzeby dziecka

3.1. Diagnoza lub opis trudności

(jeśli rodzic nie chce udostępnić dokumentacji – zapis opisowy z obserwacji)

- …

3.2. Informacje od rodziców/opiekunów

- preferencje dziecka, sposoby uspokajania, sygnały stresu, wrażliwości sensoryczne, alergie, rutyny domowe itd.
- …

3.3. Informacje od specjalistów (jeśli dotyczy)

- zalecenia logopedy
- zalecenia fizjoterapeuty
- zalecenia specjalisty SI
- zalecenia psychologa
- wskazania lekarskie

4. Cele programu

4.1. Cele ogólne

- zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa, stabilności i przewidywalności,
- wspieranie rozwoju zgodnie z jego możliwościami,
- dostosowanie środowiska i metod pracy do indywidualnych potrzeb,
- ułatwianie integracji w grupie rówieśniczej,
- współpraca z rodzicami i specjalistami.

4.2. Cele szczegółowe (SMART)

Przykłady – do wyboru i uzupełnienia:

- poprawa koordynacji ruchowej i równowagi,
- wydłużenie czasu koncentracji na aktywności,
- posługiwanie się prostymi gestami / słowami w sytuacjach codziennych,
- zmniejszenie reakcji lękowych w sytuacjach nowych,
- rozwijanie samodzielności przy jedzeniu, rozbieraniu, myciu rąk,
- rozwój relacji z dziećmi / podejmowanie zabawy równoległej lub wspólnej.

5. Dostosowania środowiska i pracy personelu

5.1. Organizacja przestrzeni

- ograniczenie zbędnych bodźców,
- utworzenie miejsca wyciszenia,
- dostosowanie oświetlenia i akustyki,
- wyznaczenie stałych punktów (miejsce na przybory, zabawki, leżaczek).

5.2. Organizacja dnia

- przewidywalna, powtarzalna struktura dnia,
- uprzedzanie dziecka o zmianach,
- wydłużony czas na przygotowanie do czynności,
- stosowanie wizualnego planu dnia (jeśli pomaga).

5.3. Metody pracy i techniki wsparcia

- komunikacja wspomagająca: gesty, piktogramy, zdjęcia, komunikaty krótkie i proste,
- praca 1:1 w wybranych aktywnościach,
- zajęcia wspomagające motorykę (np. tor przeszkód),
- stymulacja sensoryczna dostosowana do potrzeb,
- techniki wyciszania i regulacji emocji,
- przerwy sensoryczne dla dzieci przestymulowanych,
- unikanie nadmiernej presji i oczekiwań.

6. Harmonogram działań wspierających

Działanie / forma wsparcia	Odpowiedzialna osoba	Częstotliwość	Uwagi
obserwacje funkcjonowania	opiekun / dyrektor	1× w miesiącu	
ćwiczenia motoryczne	opiekun, fizjoterapeuta	codziennie / 2× tyg.	
rozwój mowy	opiekun + logopeda	1× tyg.	
praca nad samodzielnością	opiekun	codziennie	
zajęcia indywidualne spotkania z rodzicami	opiekun / terapeuta dyrektor/opiekun	wg potrzeb 1× na 2 mies.	

7. Współpraca z rodzicami

- przekazywanie bieżących informacji,
- wspólne ustalanie priorytetów i metod,
- przekazywanie zaleceń terapeutów,
- spójność działań dom–żłobek,
- prowadzenie dziennika obserwacji.

8. Monitorowanie i ewaluacja programu

- obserwacje systematyczne (notatki miesięczne),
- analiza postępów co 3 miesiące,
- aktualizacja celów w razie potrzeby,

- spotkania zespołu (personel, rodzice, specjalista),
- zakończenie programu po osiągnięciu celów lub przekształcenie w kolejny etap.

9. Podpisy

- Opiekun główny: _____
- Dyrektor: _____
- Rodzice/opiekunowie: _____
- Specjaliści (opcjonalnie): _____

- Monitowanie i ewaluacja

.- systematyczna obserwacja dziecka
- dokumentowanie rozwoju dziecka
- analiza skuteczności podejmowanych działań
- modyfikacja planu zgodnie z potrzebami dzieci

24. PROCEDURA SPÓŹNIEŃ W ŻŁOBKU:

OPIS PROCEDURY:

1. W przypadku opóźnienia odbioru dziecka po godzinach urzędowania placówki opiekun dokumentuje ten fakt w „Dzienniku obecności", z podpisem rodzica/opiekuna prawnego.

2. W przypadku podejrzenia, że osoba zgłaszająca się po odbiór dziecka ze żłobka znajduje się pod wpływem alkoholu, innych substancji odurzających lub w innym stanie, które wskazywałyby na brak możliwości zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, opiekun odmawia wydania dziecka ze żłobka.

3. Opiekun telefonicznie wzywa drugiego rodzica/opiekuna prawnego lub inne osoby upoważnione do odbioru dziecka.
4. W przypadku braku kontaktu z innymi osobami upoważnionymi do odbioru dziecka ze żłobka, opiekun powiadamia dyrektora żłobka.

5. Dyrektor żłobka, a w razie jego nieobecności osoba zastępująca lub opiekun telefonicznie kontaktuje się z Policją tel. 997 lub 112 i sprawuje opiekę nad dzieckiem do momentu odbioru przez uprawnioną osobę.

6. Po zakończeniu działań interwencyjnych opiekun niezwłocznie sporządza notatkę służbową z przebiegu zaistniałej sytuacji podpisaną przez świadków i przekazuje ją dyrektorowi żłobka.

7.. Dyrektor Żłobka niezwłocznie przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi w celu wyjaśnienia zaistniałej sytuacji oraz zobowiązuje rodziców/opiekunów prawnych do przestrzegania Regulaminu Organizacyjnego Żłobka oraz Procedur Wewnętrznych żłobka.

- **POSTANOWIENIA KOŃCOWE**

Plan ma charakter otwarty i może podlegać modyfikacjom w zależności od potrzeb dzieci, organizacji pracy placówki oraz zaleceń organów nadzorujących.